

**DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT**

Rundskriv

Landets kommuner
Landets fylkesmenn

Nr.
Q-31/2012

Vår ref
12/7039

Dato
18.12.2012

RETNINGSLINJER FOR SATSING PÅ KOMMUNALT BARNEVERN 2013

1. PLATTFORM

I statsbudsjettet for 2013 settes det av ytterligere 205 millioner kroner til en styrking av det kommunale barnevernet. Sammen med satsingen i 2011 og 2012 som videreføres, er med dette om lag en halv milliard kroner øremerket til det kommunale barnevernet i 2013.

Hoveddelen av opptrappingen skal gå til nye stillinger. I tillegg skal det kommunale barnevernet styrkes gjennom kompetanse- og samhandlingstiltak.

De 470 stillingene fra 2011 og 2012 videreføres. I tillegg øremerkes det midler til ytterligere 271 nye stillinger. For 2013 frigjøres noe midler, da stillingene ikke forventes besatt før i annet kvartal. Stillingene får $\frac{3}{4}$ -effekt i 2013. Den firedelen som frigjøres i 2013, skal brukes til ettårige kompetanse- og samhandlingstiltak for kommunene (35,25 mill kr) og til fylkesmennenes administrering av satsingen i 2013 (8 mill kr). Midlene til nye stillinger, kompetanse- og samhandlingstiltak samt administrering av satsingen utgjør til sammen 173 millioner kroner.

Det er videre satt av 12 millioner kroner til langsiktige kompetansetiltak i barnevernet og 20 millioner kroner til en styrking av tilsynet med det kommunale barnevernet.

2. BAKGRUNN OG MÅLSETTING

Målsettingen med satsingen er å styrke barneverntjenester i de mest utsatte kommunene.

Det er stadig et økende antall barn og unge som mottar hjelp fra barnevernet. I løpet av 2011 mottok over 52 100 barn og unge hjelp fra barnevernet. Dette er en økning på over 56 pst fra 2001. Også i forhold til barnebefolkningen har økningen vært stor. Ved utgangen av 2001 var det 22,5 barn med tiltak per 1 000 barn (0-17 år), mens tilsvarende tall i 2011 var 30,5. Denne utviklingen ser ut til å fortsette.

Barneverntjenestens hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Barneverntjenesten skal også bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.

I 2011 og 2012 førte regjeringens øremerkede satsing til 470 nye stillinger i det kommunale barnevernet. Kommunenes rapporteringer for 2011 og 2012 viser for første gang på mange år en liten, men positiv utvikling i sentrale indikatorer. Blant annet har andelen fristoversittelser i undersøkelsessaker gått ned. Andelen barn og unge med tiltaksplan og omsorgsplan har økt og andelen barn i fosterhjem med tilsynsfører har økt. Dette er indikasjoner på at satsingen har den ønskede effekten og har bidratt til å snu en negativ utvikling.

Riksrevisjonens undersøkelse og kommunenes egne rapporteringer viser likevel at det fortsatt er svikt i oppfølging av lovkrav i en del kommuner, se nærmere *Riksrevisjonens undersøkelse om det kommunale barnevernet og bruken av statlige virkemidler*, Dokument 3:15 (2011-2012).

Videre gjennomførte fylkesmennene et landsomfattende tilsyn med kommunalt barnevern i 2011. Tema for tilsynet var om norske kommuner sikrer barneverntjenestens arbeid med undersøkelser, evaluering av hjelpetiltak og barns medvirkning. Statens helsetilsyn har oppsummert tilsynsrapportene. Oppsummeringen er basert på tilsynsrapporter fra de 44 kommunene som fylkesmennene var mest bekymret for. Se nærmere *Oppsummering av landsomfattende tilsyn med kommunalt barnevern 2011 – undersøkelse og evaluering*, rapport 2/2012 fra Statens helsetilsyn.

Disse rapportene illustrerer behovet for ytterligere innsats mot sviktområdene.

3. ORGANISERING

3.1 Departementet

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har ansvaret for den nasjonale oppfølgingen av satsingen. Departementet vil følge utviklingen i fylkene og sammenstille erfaringer og resultater i henhold til oppsatte mål og indikatorer.

3.2 Fylkesmannen

Fylkesmannen har ansvar for søknadsbehandling og fordeling av midler i sitt fylke. Fylkesmannen skal også ha en aktiv veiledersrolle overfor kommunene både før, under og etter søknadsbehandlingen, og motivere aktuelle kommuner til å søke. Fylkesmannen skal videre følge nøye med på hvorvidt kommunene når sine oppsatte mål. Fylkesmannen skal sammenstille kommunenes rapporteringer og oversende statusrapporter til departementet.

3.3 Barneverntjenestene

Barneverntjenestene søker om midler til stillinger og andre tiltak ved å bruke søknadsskjema utarbeidet av departementet. Ved interkommunale samarbeid, jf kommuneloven § 28 a, skal vertskommunen søke på vegne av kommunene som inngår i samarbeidet. Barneverntjenestene rapporterer til fylkesmannen to ganger i løpet av perioden, jf avsnitt 4.

4. VIKTIGE DATOER

Dato	Oppgave
18. februar 2013	Søknadsfrist for kommunene til fylkesmannen om stillinger
25. mars 2013	Tildeling av midler til stillinger fra fylkesmannen til kommunene
22. april 2013	Søknadsfrist for kommunene til fylkesmannen om kompetanse- og samhandlingstiltak
13. mai 2013	Tildeling av midler til kompetanse- og samhandlingstiltak fra fylkesmannen til kommunene
30. juni 2013	Første rapportering, jf halvårsrapportering. Særskilt rapportering på kompetanse- og samhandlingstiltak
20. august 2013	Fylkesmennene rapporterer til departementet i form av en kort vurdering av situasjonen i fylket - statusrapport
31. desember 2013	Andre rapportering, jf halvårsrapporteringen. Særskilt rapportering på kompetanse- og samhandlingstiltak
20. januar 2014	Fylkesmennene rapporterer til departementet i form av en kort vurdering av situasjonen i fylket - statusrapport
1. februar 2014	Frist for regnskapsrapportering fra kommune til fylkesmannen

5. FORDELING AV MIDLER

5.1 Fordeling av midler til administrasjon

Det settes av 8 mill kroner til fylkesmennenes administrering av satsingen. Midlene fordeles embetene avhengig av antall barneverntjenester i fylket. Det vil si at interkommunale samarbeid etter vertskommunemodellen regnes som én barneverntjeneste. Antall barneverntjenester er per november 2012 beregnet til 327. Midlene er satt av på departementets budsjett og vil fordeles fylkesmannsembetene etter Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett 2013.

Fylke	Antall barneverntjenester	Beløp i hele kroner
Østfold	17	415 902
Akershus	22	538 226
Oslo	15	366 973
Hedmark	16	391 437
Oppland	19	464 832
Buskerud	13	318 043
Vestfold	13	318 043
Telemark	10	244 648
Aust-Agder	12	293 578
Vest-Agder	6	146 789
Rogaland	21	513 762
Hordaland	28	685 015
Sogn og fjordane	19	464 832
Møre og Romsdal	27	660 550
Sør-Trøndelag	15	366 973
Nord-Trøndelag	10	244 648
Nordland	29	709 480
Troms	18	440 367
Finnmark	17	415 902
<i>Sum</i>	<i>327</i>	<i>8 000 000</i>

5.2 Fordeling fra stat til fylke

Fylkesmennene får i oppdrag å fordele de 470 stillingene fra satsingen i 2011 og 2012. Midlene skal utbetales fra fylkesmennene til kommunene tidlig i 2013. Et årsverk utgjør i 2013 kr 637 670.

I 2013 fordeles ytterligere 165 mill kroner fra stat til fylkene. Midlene vil bli tildelt det enkelte fylke i eget brev som sendes ut når budsjettvedtak er fattet i Stortinget.

Fordelingen av midlene tar utgangspunkt i fordeling etter delkostnadsnøkkelen for barnevern og etter belastning i barneverntjenesten (målt etter bemanning og oppfyllelse av lovkrav i barnevernloven, se under). Delkostnadsnøkkelen bestemmer 90 pst av fordelingen, og belastning i barneverntjenesten bestemmer de resterende 10 pst.

Kostnadsnøkkel for barnevern (summen av kommunene i fylket) 90 %

Kriterium	Kriterievekt
Barn 0–15 år med enslig forsørger	0,3590
Personer med lav inntekt	0,1926
Innbyggere 0–22 år	0,4485
<i>Sum</i>	<i>1,0000</i>

Fordeling etter belastning i barneverntjenesten (gjennomsnitt i fylket) 10 %

Kriterium	Kriterievekt
Antall meldinger, undersøkelser og barn i tiltak per stilling	0,3333
Prosentandel uten tiltaksplan eller omsorgsplan	0,3333
Prosentandel fristoversittelser i undersøkelsessaker	0,3333
<i>Sum</i>	<i>1,0000</i>

Denne fordelingen tar både hensyn til belastning i barnevernet og til sosiale utfordringer i fylket. Dette er en treffsikker modell som også støtter opp under hovedformålet med satsingen som er å styrke barneverntjenesten i de mest utsatte kommunene.

Tabell 1 Fordeling av midler til stillinger og kompetanse- og samhandlingstiltak

	Antall stillinger	3/4 årseffekt stillinger	Midler til kompetanse- og samhandlingstiltak (kun 2013)
Akershus	31,6	15 131 419	4 110 848
Aust-Agder	6,0	2 853 982	775 359
Buskerud	13,9	6 657 289	1 808 628
Finnmark	4,8	2 283 893	620 479
Hedmark	9,9	4 733 622	1 286 013
Hordaland	25,9	12 390 823	3 366 293
Møre og Romsdal	13,1	6 277 349	1 705 407
Nord-Trøndelag	8,0	3 813 621	1 036 070
Nordland	13,3	6 339 960	1 722 417
Oppland	9,0	4 287 062	1 164 693
Oslo	36,2	17 303 904	4 701 061
Rogaland	23,9	11 451 049	3 110 979
Sogn og Fjordane	5,0	2 413 921	655 805
Sør-Trøndelag	15,4	7 366 246	2 001 234
Telemark	9,1	4 345 014	1 180 437
Troms	8,6	4 094 531	1 112 387
Vest-Agder	9,2	4 418 490	1 200 399
Vestfold	12,9	6 174 535	1 677 475
Østfold	15,5	7 413 290	2 014 015
SUM	271,3	129 750 000	35 250 000

6. KOMMUNENES SØKNADER

For å få tildelt midler skal kommunen søke fylkesmannen. Søknadsskjemaet skal fylles ut elektronisk og er tilgjengelig på departementets nettsider, www.regjeringen.no/bld. Fremgangsmåten for utfylling av søknad tilsvarende den kommunene benytter ved halvårsrapporteringene. Under hurtigvalg midt på siden, trykk på "skjema og blanketter". Gå videre til "Søknadsskjema for kommunene – satsing på kommunalt barnevern 2013". Følg instruksjonene.

Kommunene kan søke om stillinger og om midler til kompetanse- eller samhandlingstiltak som bidrar til å styrke barneverntjenesten i kommunen.

6.1 Kompetanse- og samhandlingstiltak

Det er avsatt 32,25 mill til ettårige kompetanse- og samhandlingstiltak i 2013.

Formålet med kompetansemidlene er å gi kommunene mulighet til å søke om støtte til kompetansehevende tiltak de har behov for på kort sikt. Det er kommunenes vurdering av egne behov for kompetanse som vil være utgangspunkt for søknaden. Det betyr at kommunene kan søke om kompetansehevende tiltak på en rekke ulike områder, som tiltak innen saksbehandling, kunnskap om barns rettigheter, vold og overgrep mot barn, kartlegging, veiledning av ansatte osv.

Formålet med samhandlingstiltak er å stimulere barneverntjenester til større grad av samhandling med andre barneverntjenester eller andre tjenester lokalt i kommunen der dette vil være hensiktsmessig. Midlene er en engangsstøtte til etablering av samarbeidet. Interkommunale barnevernsamarbeid etter vertskommunemodellen bør prioriteres, og det bør i utgangspunktet ligge et politisk intensjonsvedtak eller en intensjonsavtale om interkommunalt samarbeid etter vertskommunemodellen til grunn før midler tildeles. Det bør normalt heller ikke deles ut midler til å utrede mulig samarbeid. Dette betyr at fylkesmannen i spesielle tilfeller kan dele ut midler også til utredning.

6.2 Kriterier for søknadene

- Søknad fra kommunen til fylkesmannen skal være behandlet av kommunestyret eller av det organ kommunestyret har delegert myndighet til.
- Ved interkommunale samarbeid, jf kommuneloven § 28 a, skal vertskommunen søke på vegne av kommunene som inngår i samarbeidet. Søknaden skal være behandlet av kommunestyret i vertskommunen eller av det organ kommunestyret i vertskommunen har delegert myndighet til.
- Søknader om stillinger kan både være saksbehandlingsstillinger (Kostra 244) og stillinger i barneverntjenesten knyttet til gjennomføring av tiltak (Kostra 251).

- Stillingene skal komme som tillegg til budsjetterte stillinger i 2012 og som tillegg til allerede planlagte nyopprettelser av stillinger i 2013, vedtatt i handlingsprogrammet/budsjettet for 2013.
- Barneverntjenestene kan også søke om midler til kompetanse- og samhandlingstiltak som styrker tjenesten. Søknaden skal inneholde konkrete beskrivelser av tiltaket og hvordan det er tenkt gjennomført, herunder hvordan tiltaket vil bidra til å styrke barnevernet.

Følgende tillegges positiv vekt ved vurdering av søknadene:

- Plan for å styrke tjenesten (vedlegges søknaden)
- Politisk vedtatt interkommunalt samarbeid, jf kommuneloven § 28 a, når slikt samarbeid ansees å kunne øke kvaliteten på barnevernarbeidet i kommunene

7. FYLKESMANNENS SØKNADSBEHANDLING

Fylkesmannen har som oppgave å vurdere søknadene fra kommunene i eget fylke. For å sikre størst mulig likhet mellom fylkene i behandlingen av søknadene, skal søknadene vurderes ut fra kriteriene oppgitt i avsnitt 6.2.

Fylkesmannen skal fordele midler til antall stillinger, jf tabell 1. Et årsverk utgjør kr 637 670. Fordi de nye stillingene ikke forventes besatt før andre kvartal 2013, skal kun ¾ deler av årsverket utbetales til kommunene i 2013.

Søknader som ikke er behandlet av kommunestyret eller av det organ kommunestyret har delegert myndighet til innen fristen 18. februar 2013 tas i mot. Før eventuelt tilskudd utbetales må søknaden imidlertid ha vært til slik behandling.

7.1 Vurdering av søknader om nye stillinger

Ved vurdering av søknader om stillinger skal det tas utgangspunkt i

- Belastning i barnevernet ut fra flere kriterier
- Levekårsutfordringer

En vektning av levekårsutfordringer bidrar til at kommuner som har prioritert barnevernet, men som har store levekårsutfordringer, likevel vil kunne få midler til stillinger. Ved i tillegg å vektlegge belastning i barnevernet mener departementet at innretningen blir treffsikker.

Det skal ved tildeling av midler til stillinger tas utgangspunkt i situasjonen i den enkelte barneverntjeneste og barneverntjenestens egen vurdering av situasjonen. I tillegg skal fylkesmannen utøve skjønn på bakgrunn av sin kunnskap om kommunene, risikovurdering og forvaltningstilsyn.

Fylkesmannen må i dialog med kommunene vurdere størrelsen på behovet i den enkelte kommune sett i sammenheng med det totale behovet i fylkets kommuner og ressurser til disposisjon. Fylkesmannen tar den endelige avgjørelsen ved fordeling av midler.

7.2 Vurdering av søknader om midler til kompetanse- og samhandlingstiltak

Fylkesmannen skal vurdere søknader om tiltak som kan styrke barnevernet etter kriteriene nevnt i avsnitt 6.2.

Fylkesmennene skal vurdere søknaden ut fra barneverntjenestenes begrunnelse av behovet i tjenesten, og med utgangspunkt i sin kjennskap til situasjonen i barnevernet i den enkelte kommune. Når Fylkesmannen skal fordele midler til kompetanse- og samhandlingstiltak i den enkelte barneverntjenesten, skal Fylkesmannen vurdere hva barneverntjenesten har størst behov for. Dersom Fylkesmannen vurderer at andre tiltak enn de tjenesten søker om midler til er nødvendige for å styrke tjenesten, bør Fylkesmannen gå i dialog med tjenesten om hvilke tiltak som bør prioriteres. Formålet må være å komme fram til en felles forståelse av behovene. Når Fylkesmannen skal fordele midlene til de forskjellige barneverntjenestene, skal dette gjøres ut fra en samlet vurdering av hvilke kommuner i fylket som har størst behov.

7.3 Bortfall av tildelte midler

Dersom kommuner som har søkt om midler ikke har oppfylt de krav som fremgår av retningslinjene i dette rundskrivet eller av tilsagnsbrevet, blir ikke midlene videreført.

Tildelte midler kan stanses helt eller delvis i påfølgende år. Ved videreføring av tildelte midler det påfølgende år, vil det kunne være aktuelt å gjøre en avkorting. Kommunen vil også kunne nektes å motta midler ett eller flere påfølgende år.

Tilskuddet kan stanses helt eller delvis dersom tilskuddet ikke benyttes i samsvar med tildelingskriteriene omtalt i retningslinjer og tilsagnsbrev. Ved tilbakebetaling skal avsender opplyse om hvilket år tilskuddet er utbetalt.

8. MÅLOPPNÅELSE OG RAPPORTERING

8.1 Indikatorer

Følgende indikatorer vil fortsatt benyttes for å vurdere måloppnåelsen i satsingen på det kommunale barnevernet:

Indikatorer
1. Antall fagstillinger (både besatte og ubesatte) i den kommunale barneverntjenesten
2. Gjennomsnittet for antall meldinger, undersøkelser og barn i tiltak per stilling
3. Andel med tiltaksplan og omsorgsplan
4. Andel fristoversittelser i undersøkelsessaker
5. Andel med tilsynsfører av de barn og unge i fosterhjem som har krav på tilsynsfører
6. Andel henleggelse av undersøkelser
7. Antall gjennomførte tiltak for å styrke barnevernet
8. Antall ansatte i barneverntjenesten som har fått/gjennomført kompetansetiltak

Gjennom kommunenes halvårsrapporteringer og noen egne enkle rapporteringer knyttet til satsingen, jf avsnitt 8.3 under, vil departementet følge med på utviklingen i indikatorene, både på landsbasis og i hver enkelt fylke. Positiv endring i indikatorene vil støtte oppunder målsettingen om et styrket barnevern.

8.2 Rapporteringskrav fra kommunene til fylkesmannen

Kommunene skal rapportere per 30. juni 2013 og per 31. desember 2013, jf halvårsrapporteringsskjemaet som kommunene allerede bruker, frist for rapportering er henholdsvis 10. august 2013 og 10. januar 2014. Dette innebærer med andre ord ingen ny rapportering utover den kommunene allerede avgir til fylkesmannen.

Når det gjelder kompetanse- og samhandlingstiltak for å styrke barnevernet, skal type tiltak og vurderinger av disse rapporteres til fylkesmannen så snart gjennomføringen er avsluttet og senest per 10. januar 2014.

Kommunene skal avgi en enkel regnskapsrapport 1. februar 2014.

8.3 Rapporteringskrav fra fylkesmannen til departementet

Fylkesmannen skal innen 20. august 2013 og 20. januar 2014 kontrollere halvårsrapporteringen fra kommunene.

Fylkesmennene skal i tillegg gi en kort vurdering og statusrapport av situasjonen i fylket hvert halvår, per 20. august 2013 og per 20. februar 2014.

Med hilsen

Oddbjørn Hauge (e.f.)

Kai Finsnes

